

Groentebedrijf Ursem-Zuurbier vecht tegen sla-vretende eenden

‘Klein deel schade wordt vergoed’

Niels Zuurbier in Heerhugowaard voelt zich machteloos. Ondanks de vlaggen, hekken, nephaviken en springpoppen om wild van zijn land af te houden, fourageren vooral eenden volop in de ijsbergsla. Van de schadevergoeding, die hij jaarlijks indient bij het Faunafonds, krijgt hij slechts een klein deel uitbetaald.

„Eén... twee... drie... vier... vijf...” Niels Zuurbier telt de schade die hij heeft gemakkelijk bij elkaar op als hij door zijn ijsbergsla loopt. „Als je er van uitgaat dat de kostprijs van elke krop vijftientig cent is, kosten vier aangevreten slakroppen één euro.” De teler telt verder. Aan de rand van het perceel staan de aangetaste kroppen ijsbergsla zij aan zij, met af en toe een onaangetast exemplaar.

Lastig wegjagen

Het zijn vooral eenden en meerkoeten die de schade aanrichten. Verderop vliegt een eend weg nadat Zuurbier het geluid van zijn klappende handen over het land heeft laten galmen. Constant met pannendeckels over het

land lopen en lawaai maken zou de schade beperken. Niels en zijn zwager Dolf Ursem, met wie hij het vollegrondsgroentebedrijf runt, zouden er een medewerker voor aan kunnen stellen.

Dat is echter een dure maatregel. Toch zetten ze het verjagen met deksels niet uit hun hoofd, want de schade is fors. „Kijk”, wijst Zuurbier. „Het hart, in het midden van de ijsbergsla, is volledig weggepikt. Het is een typisch geval van eendenschade. Het zijn moordmachines.” De meeste slakroppen aan de zijkant van het perceel vertonen dit beeld. Ze zijn niets meer waard.

Ook staan er kroppen waarbij de bladeren niet, zoals het hoort, in het midden over elkaar heen groeien, maar waarbij de bladeren naar

buiten zijn gegroeid. De ronde vorm ontbreekt, doordat de kroppen in een eerder stadium zijn aangevreten. Ook die zijn niet meer oogstbaar.

Aantal neemt toe

Het Faunafonds vergoedt schade die is aangericht door beschermde diersoorten die niet mogen worden afgeschoten. Zuurbier en Ursem hebben schade van eenden, meerkoeten, ganzen, duiven en hazen. Meerkoeten en ganzen zijn niet bejaagbaar. Voor eenden geldt een jachtverbod tussen 1 februari en 15 augustus en voor hazen van 1 januari tot 15 oktober. De houtduif is daar een uitzondering op, want die mag jaarrond worden afgeschoten.

Zuurbier merkt dat de duivenpopulatie hierdoor beperkt blijft, waardoor de schade van deze dieren is te overzien. De populatie van de beschermde dieren waar niet jaarrond op mag worden geschoten, breidt volgens hem uit. Tot vijf jaar geleden hadden de telers minder last van wildschade, toen waren de omheiningen om de percelen en andere voorzorgsmaatregelen nog niet nodig.

Wat precies de oorzaak van de groeiende wildpopulatie is, kan Zuurbier niet ►

Het plaatsen van deze Hawk eye is één van de verplichte verjaagmaatregelen om een schadevergoeding te kunnen claimen bij het Faunafonds.

Copyright foto

Bedrijfsgegevens

Niels Zuurbier runt het vollegrondsgroentebedrijf samen met zijn zwager Dolf Ursem en diens vader, Gerard Ursem. Samen met 35 werknemers telen zij 100 hectare ijsbergsla op lichte zavelgrond (17 procent afslibbaar). Daarnaast bestaat het bouwplan uit 30 hectare spitskool, 10 hectare witte kool, 3 hectare rode kool en 7 hectare tarwe. Buiten 17 hectare eigen grond, wordt alles gepacht.

Het hart van de rechter ijsbergsla is weggevreten door eenden.

Copyright foto

Dolf Ursem (links) en Niels Zuurbier pleiten ervoor dat meer boeren hun schadeclaims indienen. „Op die manier is de wildschade bij het Faunafonds beter in beeld en creëren we feiten voor een beter faunabeheer”, vertelt Niels.

*Het hart is volledig weggepikt.
Het zijn moordmachines.'*

zeggen. „Ongetwijfeld heeft het te maken met het groeiend aantal natuurgebieden in Nederland.“ Hij noemt ook de verruimde regelgeving voor het schouwen van sloten. „Tot zeven jaar geleden waren boeren hier verplicht om twee keer per jaar sloten te schouwen. Nu is dat één keer.“ De groentelers denken dat hierdoor meer dieren in de buurt van de landbouwpercelen blijven. Hij ziet dat ze veelal van de slootkant het land op gaan om te fourageren. Zelf houdt hij een voor- en najaarschouw om de vraatschade te voorkomen. Tijdens de teelt past hij verschillende maatregelen toe om de ongenode gasten te verjagen. Toch helpen ze niet voldoende. Een afschotvergunning geeft toestemming om de schadelijke dieren af te schieten. De afschotvergunning kwam dit jaar, in tegenstelling tot andere jaren, binnen een week na aanvraag binnen. Zuurbier was positief verrast, want tot vorig jaar duurde het één tot anderhalve maand. Dan is de schade al geleden en kan de sla zijn geoogst, wanneer de afschotvergunning binnenkomt. Een ronde met een taxateur van het Faunafonds sluit de oogstperiode af om de schade op te nemen.

Schadevergoeding onzeker

Jaarlijks is de veldopbrengstderving van de ijsbergsla door wildschade van beschermde diersoorten zo'n tien procent. Op het bedrijf komt dit neer op een schade van 40.000 euro. Of de ondernemers de schade uitgekeerd krijgen van het Faunafonds hangt er vanaf of de schadeformulieren correct zijn ingevuld. Dit geeft onzekerheid bij de telers. Van de

30.000 euro die de telers in 2006 misliepen door wildschade in een perceel met ijsbergsla hebben ze nooit een cent ontvangen. De reden hiervan was dat het schadeformulier na openstelling van de jacht (15 augustus) was ingeleverd.

Hoewel de schade vóór openstelling van het jachtseizoen was opgelopen werd er geen vergoeding uitgekeerd. Zo kwamen de telers erachter dat er na die datum geen claim meer kan worden ingediend. 'De dieren hadden kunnen worden afgeschoten', zo luidde de verklaring van het Faunafonds en uiteindelijk ook van de rechter.

„Lang leve de bureaucratie“, grapt Zuurbier, die sindsdien zo precies mogelijk zijn schadeclaims invult. Zo is het bij het invullen volgens hem belangrijk dat de invuldata van schadeclaims goed op elkaar aansluiten. Toch worden zijn meeste schadeclaims afgewezen op formaliteiten en dat vindt Zuurbier onbegrijpelijk. Hij schat dat hij 70 procent van de schadeclaims niet vergoed krijgt. „Naast de ingewikkelde administratie wordt de schadevergoeding afgewezen wanneer wij volgens medewerkers van het Faunafonds niet aan de voorwaarden voldoen. Als er bijvoorbeeld één afschrikmiddel te weinig in het land staat, wordt de schade niet vergoed.“

Meer schade

Zuurbier vindt de schadevergoeding waar hij recht op heeft, veel te laag. Naast de misoogst loopt hij schade op door de kosten van de schadebeperkende maatregelen. Voor zowel het verkrijgen van een afschotvergunning als de schadevergoeding is een aantal maatregelen verplicht. Het plaatsen

van bijvoorbeeld omheiningen, vlaggen en kanonnen zijn voorwaarden voor een schadevergoeding. Zo kostte de aanschaf van vier kilometer hekwerk voor de omheining 8.000 euro en vier kanonnen kosten in totaal 6.000 euro.

Inclusief arbeid zijn de jaarlijkse kosten van het bedrijf voor het verjagen van wild zo'n 20.000 tot 25.000 euro. LTO groeiservice maakte onlangs een inventarisatie bij vijf telers waar ook een schatting uit voortvloeide. Hierbij werd de schade inclusief arbeid geschat op 1.200 euro per hectare. Hierin is aan arbeid 12 uur per hectare opgenomen.

Kanon werkt goed

Het effect van de afweermaatregelen is verschillend. Zuurbier is tevreden over de werking van het kanon, dat om de twintig minuten drie keer achter elkaar een schotgeluid laat horen. Het enige nadeel is dat een kanon minimaal 250 meter van de weg en van de bebouwing moet staan. Op het perceel waar Zuurbier de schade aanwijst, staat het afweerkanon achterop, vanwege de bebouwing vooraan het perceel. Een globale blik over het perceel vertelt dat de slakropen achterop dikker op het veld staan dan vooraan. Een andere voorzorgsmaatregel, een hekwerk om het land, voorkomt dat dieren vanuit de slootkant het land oplopen. Toch vliegen eenden ook over het hek heen. Om de wapperende vlaggen, springende poppen en opblaasbare nephaviken geven de beschermde diersoorten minder. Terwijl de ronde plastic havik met grote ogen, de Hawk eye, feestelijk ronddraait en vlaggetjes moedig in de wind wapperen, blijven de eenden, meerkoeten, ganzen, duiven en hazen komen. En die schade is niet alleen het beeld bij de volgroeide slakropen, maar ook bij de onlangs geplante slapotjes. Wie door het pas aangeplante land wandelt, ziet verscheidende perspotjes, die door sterke snavels compleet uit de grond zijn getrokken. ■

Copyright foto

Het plaatsen van een omheining om het perceel kost de ondernemers veel tijd.

Aantal schade-meldingen stijgt

Het Faunafonds keert schadevergoedingen uit bij schade die door beschermde diersoorten is aangericht. Hierbij wordt 95 procent van de getaxeerde schade uitgekeerd. Het aantal meldingen van wildschade aan landbouwgewassen bij het Faunafonds steeg van 4.845 in 2008 naar 5.311 meldingen in 2009. Vorig jaar is er in totaal voor 6,8 miljoen euro aan schade uitgekeerd. De hoeveelheid schade die niet wordt gemeld, is onbekend bij het Faunafonds.

Copyright foto

Om de twintig minuten laat dit kanon drie keer achter elkaar een schotgeluid horen. Het effect is goed.